

УДК 373.3/5.091.3-027.31:741.02

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ SKETCHNOTING У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

ДЖЕВАГА Григорій

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка,
Україна
dzhevaga.g@gmail.com

Описано особливості використання sketch-візуалізацій на уроках трудового навчання і технологій для підвищення ефективності запам'ятовування навчального матеріалу. Здійснено аналіз основних підходів використання «scribing» і «sketchnoting» у освітньому процесі. В ході дослідження охарактеризовано скетч-конспектування уроку трудового навчання. Проаналізовано психолого-педагогічні умови ефективного запам'ятовування інформації. Описано методiku застосування скетчноутингу для якісного розуміння і запам'ятовування важливої інформації техніко-технологічного змісту на уроці.

Ключові слова: *scribing, sketchnoting, дизайн конспекту, методи запам'ятовування, візуалізація навчального матеріалу.*

ВСТУП

Освітній процес постійно спрямований на запам'ятовування учнями основного навчального матеріалу, потрібного для виконання навчальних завдань. Традиційні методи навчання для отримання позитивного ефекту потребують чергування з чимось новим, нестандартним. Вчителі постійно шукають інноваційні педагогічні технології для підвищення ефективності сприймання і запам'ятовування інформації. Для кращого розуміння складних речей під час проведення уроків вчителям необхідно використовувати більш ефективні способи візуалізації навчального матеріалу. Задовольнити вимоги часу можуть такі високотехнологічні інструменти, перейняті із сфер бізнесу і дизайну, як *scribing* і *sketchnoting* [1].

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Інформаційні технології все більш гармонійно і звично використовуються в освітньому просторі, і саме за умов сучасної інформатизації суспільства все більш актуальним стає питання інтегрування інноваційних методик навчання у традиційну шкільну систему. Сьогодні сучасні діти (так зване «покоління Z») занурені у світ цифрових технологій. Вони не уявляють себе без комп'ютерних ігор й інтернету, який насичений streaming-контентом. Саме тому, у дітей «Z», у порівнянні з іншими поколіннями, більш розвинене візуальне

сприйняття інформації. Учні продуктивніше реагують на візуальну подачу матеріалу створену за допомогою гаджетів і можливостей мережі інтернет [2]. Так стають популярними: доповнена реальність (AR), web-quest, скрайбінг-презентація та багато іншого, тому актуальним є питання методики використання скетчноутингу для формування стійких ґрунтовних знань учнів.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Використання візуалізації інформації втілено у двох напрямках: «scribing» і «sketchnoting». Це технології рисування («drawing») від руки асоціацій, які відображають зміст інформації.

Уперше створив нову технологію презентації інформації художник Е. Парк, а запровадив у навчальний процес американський викладач П. Богус [1]. Подальшим створенням скрайбінг-презентацій і її використанням у навчальному процесі займаються І.В. Андрощук, І.П. Андрощук, Л. Білоусова, М. Букач, В. Василюк, О. Демчук, Н. Житеньова, Г. Зоріна, Я. Коробейникова, К. Осадча, В. Осадчий, К. Робінсон, Н. Сидорчук, Т. Сорока, В. Мовчан, О. Ярмошук та інші.

Розробка технології візуалізації ідей «sketchnoting» належить американському дизайнеру М. Роде [3]. Продовжують втілювати ідей у освітньому процесі Х Веймаєр, Р. Дімео, М. Ен Балл, А. К'ямані, М. Міна, В. Паепке-Хельтнесс, К. Перрі та інші.

Основи візуалізації для навчання були закладені у наукових роботах зарубіжних науковців У. Боумен, Т. Б'юзен, М. Гамезо, П. Ханрахан, А. Хуторського.

Поняття «scribing» – дослівно у перекладі з англійської мови означає «опис» або «розмічання». У розумінні педагогічної технології «scribing-презентацію» описують по-різному педагоги. Узагальнене визначення «скрайбінг» можна використати з дослідження науковців Л. Білоусової і Н. Житеньової. Скрайбінг – це технологія візуалізації, яка забезпечує відображення ключових моментів змісту навчального матеріалу (властивостей об'єкта навчання) шляхом використання простих графічних елементів, послідовно створюваних на екрані у відповідності до її усного викладу (або аудіоряду) [1, с. 41].

Спорідненою технологією візуального відображення інформації, тільки зі сторони учня чи студента є скетчноутинг. Скетчноутинг – це коротко та швидко зафіксована ідея, яка створена у вигляді рисунку виконаного від руки, на основі простих геометричних фігур (кола, квадрата, трикутника, лінії і крапки) [4].

Різниця між візуальними педагогічними технологіями «scribing» і «sketchnoting» полягає у тому, що перша використовується вчителем для роз'яснення інформації, а відповідно друга – учнями для написання конспекту.

Розглянемо приклад доцільного застосування скетчноутингу у навчальному процесі. Складним для учнів є опрацювання теоретичного матеріалу і написання конспекту протягом тривалого часу. Проте, календарно-тематичне планування занять трудового навчання і

технологій обов'язково містять типи уроків формування нових знань. До таких тем відносяться: вступні заняття, ознайомлення з технологічними процесами тощо. Дані заняття проводяться у формі лекцій, під час яких учні довго законспектують, часто монотонну, навчальну інформацію. На це учні витрачається дуже багато зусиль, при чому вони не встигають проаналізувати і зрозуміти інформацію. Як наслідок цього, учні погано запам'ятовують теоретичний матеріал.

З метою підвищення ефективності проведення вступного заняття доцільно замінити письмове нотування інформації – рисованими конспектами. Технологія скетчноутингу М.Роде спирається на положення теорії подвійного кодування А.Пайвіо, за яким використовується вербальний і візуальний режим сприйняття інформації [4]. При цьому використовуються перехресні асоціативні зв'язки між словами і образами. Під час скетчноутингу виконується така послідовність дій: чути, бачити, думати, рисувати. Особливістю рисування скетчів олівцем є те, що не потрібно зображати деталі, достатньо виконати зрозумілий малюнок, використовуючи основні геометричні фігури. Оскільки для рисування не потрібно багато часу учні можуть зосередитись на сприйманні навчального матеріалу, його аналізі і розумінні. Таким чином, кожен створює свою унікальну візуальну мапу інформації [4, с. 43-49].

Для використання скетчноутингу і ефективного довільного запам'ятовування інформації на вступному занятті необхідно створити такі умови: емоційність і активність сприйняття інформації, залучення якомога більшої кількості аналізаторів до засвоєння теоретичного матеріалу, розуміння змісту уроку, чітка постановка мети запам'ятовування, виокремлення в матеріалі смислових одиниць, як опорних пунктів для запам'ятовування, опора осмислення матеріалу на образні зв'язки [5, с. 186].

Під час проведення вступного заняття учні вивчають: матеріально-технічну базу шкільної майстерні, розпорядок роботи, основні правила безпеки праці і поведінки. Зміст вступного заняття, за умов використання технології скетчноутингу, зміниться. Необхідно буде подавати теоретичний матеріал окремими змістовими частинами. Для цього доречно використати метод «storytelling». Окремі правила будуть замінені на «історії» порушення безпеки праці, яка трапилась у майстерні. Під час розповіді, вчитель пропонує учням придумати один рисунок, який складається з максимум трьох об'єктів і п'яти слів, можна менше. Таким чином, учні не пишуть не осмислений текст, фактично під диктовку, а розмірковують над почутим і створюють зрозумілі для себе рисунки.

Для ефективної роботи учнів скетч-конспекти повинні враховувати такі особливості: яскравий заголовок, який повинен виділяти головне, або за рахунок рамки або особливостей шрифту (жирність, нахил, форма); одна думка – одна комірочка, що дає записам структуру, чіткість; баланс дизайну рисунка – наявність композиційної

рівноваги, щоб надати змісту естетичної привабливості; унікальність лексики автора скетч-конспекту залежить від його досвіду сприйняття різноманітних оточуючих об'єктів.

ВИСНОВКИ

Отже, врахування визначених умов і методики використання технології скетчноутингу дає можливість учням краще осмислити складний і об'ємний навчальний матеріал, сформувати необхідні компетентності, запам'ятати ключову інформацію, яка може бути використана у майбутньому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білоусова Л.І., Житеньова Н.В. Візуалізація навчального матеріалу з використанням технології скрайбінг у професійній діяльності вчителя. *Фізико-математична освіта: науковий журнал*. 2016. Випуск 1(7). С. 39-47. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/vizualizatsiya-navchalnogo-materialu-z-vikoristannyam-tehnologiyi-skraybing-u-profesiyiny-diyalnosti-vchitelya>
2. Mitchell D. Generation Z-striking the balance. *National Center for Biotechnology Information*. 2008. 37(8). p. 665-667. URL: <http://www.pubfacts.com/detail/18704218/Generation-Z--striking-the-balance:-healthy-doctorsfor-a-healthy-community>
3. Rohde Michael D. *The Sketchnote Handbook: the illustrated guide to visual note taking*. Hoboken: Pechpit Press, 2013. 224 p.
4. Paepcke-Hjeltness V., Mina M., Cyamani A. Sketchnoting: A new approach to developing visual communication ability, improving critical thinking and creative confidence for engineering and design students. *IEEE Frontiers in Education Conference (FIE)*, Indianapolis, 2017 p. 1-5. URL: <https://ieeexplore.ieee.org/abstract/document/8190659/>
5. Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук З.В. *Загальна психологія*. Київ: Либідь, 2005. 464 с.

DZHEVANA H.

USING SKETCHNOTING TECHNOLOGY IN THE EDUCATIONAL PROCESS

The purpose was to describe the use of sketch visualizations in labor training and technology to increase the effectiveness of memorizing training material. The basic approaches of using "scribing" and "sketchnoting" in the educational process are analyzed. In the course of the study, a sketch-note of a lesson in labor training was characterized. Psychological and pedagogical conditions of effective memorization of information are analyzed. The technique of sketching training for qualitative understanding and memorization of important technical and technological content in the lesson is described.

Keywords: *scribing, sketchnoting, workbook design, memorization methods, visualization of educational material.*